

A pártmunka egyes kérdéseiről a vajdasági termelő parasztszervezetekben

Irtta VIDICS DOBRIVOJE

Jugoszlávia Kommunista Pártja Központi Vezetőségének határozatai a Párt további feladatairól a falu szocialista átalakítása és a szocialista építés ütemének meggyorsítása terén a pártszervezetek, a szervezetkezeti és az állami vezetőség figyelmének központjában állanak és a parasztság tömegeiben a legélelkebb érdeklődést keltették.

A szervezetkezeti parasztiok szövetségi értekezlete szervezetkezeti mozgalmunk erejének általános jugoszláv manifesztációja és nagy munkaértekezlet volt, amely az új szervezetkezeti alapszabályokat eredményezte.

A JKP KV második plenumának ülészése idején dolgozó parasztságunk kezdeményezése fokozódott a termelő parasztszervezetekbe való belépés és új termelőszervezetek létesítése iránt, a pártszervezetek pedig felerősítették az általános típusú földművesszervezetek fejlesztésére irányuló munkájukat.

Ekkor, Jugoszlávia Kommunista Pártja Központi Vezetőségének második plenumán, a szocialista szektorról szólva a következőket mondta Kardely elvtárs:

„Eszertint az abszolút számok még kicsik, de irányzatuk állandóan és gyorsan növekedő. Mindez azt jelenti, hogy Pártunk politikája a falu szocialista átalakítása tekintetében helyesnek bizonyult.

Bár a szocialista szektor ereje még gyenge, az eszme behatolt, az alapot megteremtettük, sok tapasztalat halmozódott föl és kipróbáltuk a szervezeti formákat. Ezek pedig nagy és fontos eredmények. Mégis, tényként kell megállapítani, hogy az eredmények még sokkal nagyobbak lehetnének, ha ezt a politikát kitarтоbban, következetesebben és kevesebb ingadozással folytatnók. Ez az ingadozás részben a minden szocialista intézkedés ellen lázadó falusi kapitalista elemek nyomásának eredménye, de általában a kisbirtokos paraszti nemtörődömségé is, amelyet a kapitalista elemek fölhasználnak saját állásaik megvédésére. Másrészt, bizonyos ingadozás mutatkozott egyes kádereink fejében uralkodó politikai és elméleti homály folytán; ezek a káderek hajlamosak arra, hogy a kérdéseket gépiesen, sablonosan, tisztára elsajátított gyakorlat alapján oldják meg, nem véve kellőképen figyelembe az adott helyzetet falvainkban és az ország egyes részeiben.

A gyakorlat azonban kézzelfoghatóan igazolta a Központi Vezetőség vonalvezetésének helyességét és most már elérkezett az idő nemcsak arra, hogy ezt a vonalat még szilárdabban lerögzítsük és még határozottabban kidolgozzuk, hanem itt az ideje annak is, hogy hozzáálljunk minél döntőbb és főleg minél gyorsabb megvalósításához."

A JKP Központi Vezetőségének második plénuma pontosan meghatározta a falu szocialista átalakításának ütemét meggyorsító munkamódszereket és formát, világos távlatokat adva az egyéni parasztgazdaságok kollektív gazdaságokba történő egyesítésének folyamatához és a falusi kapitalista elemekkel szemben követendő politikánkhoz.

Ezzel kapcsolatosan a szövetkezeti parasztok első szövetségi értekezletének határozata a következőket mondja:

"Földműves-szövetkezeti mozgalmunkban a termelő parasztszövetkezeteknek úttörő szerepük van mezőgazdaságunk szocialista átalakítása terén. A legöntudatosabb parasztok — hálául Jugoszlávia Kommunista Pártja nevelő és szervező munkájának — megalkotották az első termelő parasztszövetkezeteket. Ezek évről-évre gyarapodtak és erősödtek, főleg pedig a JKP V. kongresszusa és a JKP KV második plénuma után, amelyek távlatokat nyitottak és megmutatták a szocializmus építésének útját a falun.

A termelő parasztszövetkezetek létesítésének lendülete iparunk erőteljes fejlődésének, Öt éves Tervünk megvalósítása során elért gazdasági sikereknek, dolgozó parasztjaink fejlett öntudatának, Pártunk és néphatóságaink iránti bizalmának eredménye. Szervezeti erősödésük és a termelésben megvalósított sikereik megmutatták a szövetkezeti nagybirtokok előnyeit a törpe parasztgazdaságok felett."

Az új termelő parasztszövetkezetek létesítésére irányuló kezdeményezés és az általános típusú szövetkezetek munkájának jobb megszerzéséért folytatott harc különösen a JKP Központi Vezetőségének történelmi jelentőségű januári plénuma után fokozódott. A Párt tagjai és a falvak dolgozó tömegei lelkesedéssel fogadták a Központi Vezetőség határozatait a szocialista építés ütemének meggyorsításáról a falvakban. Íme néhány adat, amelyek megmutatják, milyen nagy fordulat következett be a JKP Központi Vezetőségének második plénuma után a termelőszövetkezetek létesítéséért folytatott parasztmozgalom fejlődésében. 1948 végén Vajdaságban 349 termelő parasztszövetkezet volt 37.982 családdal, amelyek Vajdaság megművelhető földjének 12,39 százalékát birtokolták. 1949 január 1-től január 5-ig 328 új termelő parasztszövetkezet létesült, amelyekhez 44.296 család csatlakozott, ide számítva azokat is, amelyek a már korábban létesített szövetkezetekbe léptek. Április 5-én Vajdaságban összesen 677 termelő parasztszövetkezet volt, amelyeknek 82.278 család volt a tagja (ami az összes földtulajdonos családok 28,97 százaléka). Ezek a szövetkezetek a megművelhető föld 27,83 százalékával rendelkeznek. Az állami birtokokkal, az általános típusú szövetkezetek és az állami vállalatok gazdaságaival együtt most már a megművelhető föld 40,83 százaléka tartozik a szocialista szektorhoz a Vajdaságban.

Ezek az adatok arról tanúskodnak, hogy Pártunknak falvaink szocialista átalakításával kapcsolatos vonalvezetése helyes, azt mutatják, hogy a Központi Vezetőség helyesen elemezte és jól értékelte a szocializmus építési ütemét meggyorsító adottságokat a falvakban.

Teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy 1949 végéig újabb győzelmeket vívunk ki a JKP KV második plénumán hozott határozatok végrehajtása terén, azzal a feltétellel, hogy a határozatokat helyesen alkalmazzuk a gyakorlatban.

Hogy munkánk továbbra is eredményes legyen, meg kell világítani a pártszervezetek munkájának egyes kérdéseit a termelőszövetkezetekben. Arra szorítkozom, hogy a pártszervezetek munkáját először a termelési költségvetéssel és a termelőszövetkezetek általános gazdálkodásával kapcsolatosan, másodszer a kapitális építkezéssel és harmadszor a termelőszövetkezetek alapjaival kapcsolatosan ismeressem.

A pártszervezet, a termelési költségvetés és az általános gazdálkodás a termelő parasztszövetkezetekben

A kolhózik termelési tervkészítésének a mi viszonyainkra alkalmazott tapasztalatai alapján termelőszövetkezeteinkben kialakult a szövetkezteinknek jelenleg legjobban megfelelő tervezési módszer.

Helyes, hogy a termelési költségvetéseket maguk a szövetkezeti vezetőségek dolgozzák ki, de a szövetkezeti szövetségek szakértői és oktatói, valamint a járási népbizottságok is támogassák őket ebben. Az így kidolgozott terv a szövetkezeti gazdálkodás teljes képét adja, éppen ezért minden szövetkezeti tagnak ismernie kell. Ebből kell kiemelni minden hónap, tized és nap meghatározott feladatait. Ezért a termelési költségvetés semmiesetre sem pusztán számtani-könyvelési művelet, hanem gyakorlati cél, amelynek megvalósítására minden szövetkezeti tagnak főrekednie kell.

A termelő parasztszövetkezet termelési költségvetésének összeállításakor a termelés lehetséges kiterjesztésének vonalán kell haladni, hogy a szövetkezet minél több terményt juttathasson a piacra és biztosíthassa a szövetkezeti tagok szükségleteit. A terv kidolgozása közben számolni kell a szövetkezeti alapok létesítésével. Ezenkívül a termelő parasztszövetkezetek termelési költségvetése az állami gazdasági terv része, tehát azt az állami gazdasági terv keretében kell kidolgozni.

A mi körülményeink között több okból rendkívül fontos az állattenyésztési termelés helyes tervezése, de hasonlóképpen fontos a kertészeté, (különösen azokban a szövetkezetekben, amelyekben erre megvannak a lehetőségek vagy amelyek ipari központok közelében vannak) valamint a szőlő- és gyümölcsstermelésé is. A kapitális építésnek is meg kell felelnie a termelés szükségleteinek és összhangban kell lennie a termelés megvalósításának reális feltételeivel.

Eszerint teljesen érthető, hogy a szövetkezeti tagokat élénken érdekli, hogy a szövetkezet termelését az egész gazdasági évre helyesen állapítsák meg.

Azonban 1948-ban azon szövetkezetek mellett, amelyek helyesen fogták a termelési költségvetés kidolgozásához, voltak olyan ter-

melőszövetkezetek is, amelyek hibákat követtek el a tervezésben. Ezek a hibák főleg a következők:

Először, egyes termelési költségvetéseket a szövetkezeti vezetőség oktatói dolgoztak ki, a szövetkezeti vezetőségek gyakran alig vettek részt ebben a munkában. A brigádok és az egyes termelési ágak vezetői gyakran nem működtek közre a tervek összeállításában. Egyes helyeken a termelési költségvetéseket egyáltalán nem ismertették a szövetkezeti konferenciákon.

Másodszor, a szövetkezeti vezető káderek egy része úgy vélte, hogy a tervezésben a termelési költségvetés kidolgozása a fő, bár a terv kidolgozásának kétségtelen fontossága mellett tisztában kell lenni azzal, hogy ez csak a kezdet, az első lépés a tervezésben. A kidolgozott terv havonkénti, tíznaponkénti és naponkénti felhasználásának, azaz helyes alkalmazásának a pártszervezet, a szövetkezeti vezetőség és tagság mindennapi, a tervezett termelés megvalósítása érdekében folytatott küzdelmében uralkodó munkamódszerré kell válnia.

A verbászi „Száva Kovácsévics” termelő parasztszövetkezet 1.800 kg holdankénti kukoricatermést tervezett és 1.150 kg-ot ért el. Ha a felelős vezetőség helyesen alkalmazta volna a tervet, legalább a leg-egyszerűbb termelés-technikai intézkedéseket foganatosította volna: megfogasolták volna a vetést, háromszor kapáltak volna, s nem mulasztották volna el a kiegészítő megporzást, a termés bizonyára nagyobb lett volna. A kukoricát azonban csak egyszer vagy kétszer kapálták és csak helyenként kapáltak háromszor, kiegészítő megporzást egyáltalán nem végeztek, bár köztudomású, hogy ezzel holdanként 2—3 mázsa terméstöbblet érhető el. Így történt a tejhozammal is. Csak az év végén állapították meg, hogy az évi tejhozam tehemenként 533 liter volt. Mindezek a példák azt mutatják, hogy a tervnek irányítania kell a harcot, hogy az év folyamán figyelemmel kell kísérni végrehajtását és meg kell tenni az intézkedéseket megvalósítása érdekében.

Harmadszor, reálisan kell tervezni. Egyes szövetkezetek tervbe vették, hogy jószágokat vásárolnak és nem számoltak azzal, hogy ha maguk tenyésztenek állatokat, csökkenthetik a kiadásokat vagy például nem gondoltak arra, hogy a kapitális építkezéshez szükséges anyagok egy részét helyben is beszerezhetik.

Negyedszer, a termelési költségvetés összeállításától, az év elejétől kezdve az év folyamán ki kell egészíteni és javítani, ha nem akarjuk, hogy az év végén pusztá kívánságok gyűjteménye legyen. Egyébként a terv megvalósíthatatlan marad abban a szövetkezetben, amelyben a vezetőség megengedi, hogy vastag irodai porréteg lépje be.

Ötödször, a szövetkezeti vezetőségek a szövetkezeti közgyűlések napirendjére számos fontos kérdést tűznek ki. Mindezek a kérdések megoldásra várnak, azért is vetik fel őket. De nem ritka az az eset sem, hogy a szövetkezet vezetősége a szövetkezeti problémák tárgyalásakor „megfeledeznek” arról, hogy a termelési költségvetés megvalósításának konkrét értékelését terjessze a szövetkezeti tagok elé. Azt a gyakorlatot kell bevezetni, hogy a szövetkezeti vezetőségek gyakrabban lépjenek a szövetkezeti tagok értekezletére a terv megvalósításának

konkrét kiértékelésével és olyan javaslatokkal, amelyek elősegítik a terv megvalósítását.

Egyre nagyobb azoknak a szövetkezeteknek a száma, amelyek az 1948 évi hibákat az 1949 évi termelési költségvetés kidolgozásakor kiküszöbölik, bár megállapítható, hogy egyes szövetkezetekben ugyanazek és hasonló hibák továbbra is megisméltődnek. A jelenlegi szükségletek szerint a megművelhető területnek mintegy 16 százalékát a takarmányalap céljaira kell hasznosítani; ha a szövetkezet vezetősége számolt volna az említett, 1948 évbeli hibákkal, a verbászi „Isza Szekicki” termelő parasztszövetkezet bizonyára nem vett volna tervbe mindössze 6 százalékos takarmányalapot. Azt a hibát is el lehetett volna kerülni, hogy a pénzügyi terv kidolgozásakor nem tanácskoztak az állattenyésztőkkel, ezért vett tervbe a jákovói „Crvena Zvezda” szövetkezet 130 kanca után 40 csikót stb. Egyes szövetkezetek tervbevétték a növendékállatok, sőt még az anyakocák eladását is, noha a termelőszövetkezeteknek olyan tervet kell készíteniük, amely szerint nem a növendékjószágot, hanem a hizlalt állatokat bocsájítják áruba és tenyészállat-feleslegüket más szövetkezeteknek adják el; vagy pedig nem veszik tervbe a felesleges igásjószág eladását, hogy ellenértékükért tenyész- és haszonállatokat vásárolhassanak.

Az említett, 1948 évi hibák megisméltődését már most kell megakadályozni a szövetkezeti vezetőségek helyes munkájával, a brigádvezetőkkel, az egyes termelési ágazatok vezetőivel és a szakértőkkel folytatott tanácskozások segítségével, végül pedig a termelési költségvetés előterjesztésével a szövetkezeti tagok általános értekezletein.

A termelési költségvetés jelentősége szemmel látható a szövetkezet általános gazdálkodásában. Ezért minél jobban ki kell domborítani a pártszervezet szerepét ennek a tervnek kidolgozásában és végrehajtásában.

A pártszervezetek nagy része sem a múlt évben sem az idén nem tárgyalta meg összegjövetelein szövetkezetük termelési költségvetésének elkészítését. A pártszervezetekben a termelési költségvetés iránt tanúsított érdektelenség annak a jele, hogy nem értékelték meg a szervezet szerepét és kötelezettségét a termelőszövetkezetekben. Így például a kükindai járásban a „Márko Oreskovics” szövetkezetben egyes kommunisták azzal „indokolták meg”, miért nem vett részt szervezetük a termelési költségvetés irányelveinek meghatározásában, hogy „nem vagyunk szakemberek, itt pedig szakértőkre van szükség” stb. A szövetkezeti szövetség ellenőre ugyanebben a szövetkezetben tévesen azt számította ki, hogy egy-egy szövetkezeti tag munkanapja mindössze 9.50 dinárért. Amikor a szövetkezeti tagok maguk láttak hozzá a kiértékeléshez, kiderült, hogy 150 dinár a munkanap értéke. Zentán a „Május 1” szövetkezetben a szövetkezeti szövetség öt szakértője dolgozta ki a termelési költségvetést. Azzal mentek a szövetkezetbe, hogy a tervnek reggelre készen kell lennie. Összegyűjtötték a földre, az állatállományra és a munkaerőre vonatkozó statisztikai adatokat és elkészítették holmi termelési költségvetés-félét. A terv kidolgozásában tehát nem vett részt sem a pártszervezet, sem a szövetkezet választmánya, sem a szövetkezeti tagok értekezlete. Magától értetődő, hogy az

így kidolgozott terv nem lehet jó. Hangsúlyozni kell, hogy a termelési költségvetés ilyen módon történő elkészítéséért elsősorban a pártszervezet felelős, mert nem gondoskodott idejében a termelési költségvetés kidolgozásának előkészítéséről.

Tehát nincs szó sem a szaktudás hiányáról, sem a gyorsaságról hanem arról, hogy a pártszervezetnek tisztában kell lennie azzal, mi a feladata a termelési költségvetés elkészítésével kapcsolatban. Nem az a pártszervezet feladata, hogy kidolgozza a termelési költségvetést, hanem az, hogy a szövetkezet igazgató-bizottságával előkészítse a termelési költségvetés kidolgozását. Ez pedig azt jelenti, hogy a pártszervezet összejövelelén meg kell tárgyalni a szövetkezet termelési költségvetésének alapvető kérdéseit és meg kell határozni a termelési költségvetés elkészítésének fő irányvonalát, az egész esztendőre biztosítva ezáltal a termelés helyes menetét a szövetkezetben. Ha a pártszervezet kijelölte az egyes termelési ágazatok munkamenetének fő irányvonalát, azaz leszögezte a termelési költségvetés alapelveit a terv kidolgozása már a szövetkezeti vezetőség feladata. A szövetkezet vezetősége a szövetkezeti oktatók, a mezőgazdasági szakértők stb. segítségével véglegesen és részletesen kidolgozza a termelési költségvetést. Az így elkészített termelési költségvetést a szövetkezeti tagok közgyűlése elé kell terjeszténi.

A terv elkészülte után az a pártszervezet kötelessége, hogy a tervben meghatározott feladatokat megmagyarázza a szövetkezeti tagoknak és hogy mozgósítsa őket a feladatok végrehajtására.

A pártszervezetnek továbbra is állandó gondot kell fordítania a tervre és kötelessége, hogy megszervezze a szükséges politikai munkát, azaz, hogy mozgósítsa a szövetkezeti tagokat az évi terv végrehajtására. A pártvezetőségeknek és a pártszervezeteknek a szövetkezetekben elsősorban a termelési terv megvalósítására kell törekedniök.

Az eddigiekben a gazdasági tervek helyes elkészítésének fontosságát hangsúlyoztuk. Amikor arról van szó, miért jobb ez a szövetkezet és miért rosszabb amaz, nem akarjuk leegyszerűsíteni az ügyet, mert kétségtelen, hogy a szövetkezet helyzetére és körülményeire számos tényező hat (a föld tagoltsága, az, hogy csak szegényparaszrok vannak a szövetkezetben, vagy a szövetkezeti tagok jó része középparaszt, a munkaképes tagok száma, a leltár stb.), de a szövetkezet fejlődésére döntő jelentőségű a pártszervezet helyes politikai-szervező munkája, valamint a szövetkezeti vezetőség helyes irányító munkája a tervek végrehajtásában és a jó munkamegszervezésért folyó harcban.

Tanulságosak a kacsarevői „Crveni proleter” termelő parasztszövetkezet pártszervezetének munkájából merített tapasztalatok. Ennek a pártszervezetnek a kérdések megoldásánál alkalmazott munkamódszere a legjobb válasz arra a kérdésre, miért nyilvánították ezt a szövetkezetet köztársaságunkban a legjobbnak.

A szövetkezet választmánya a megállapított terv alapján minden elkövetkezendő időszakra (hónapra, tíz napra) kitűzi a feladatokat azután pedig a pártvezetőség politikai-szervezeti szempontok szerint fel-

dolgozza a feladatokat minden párttagozat részére. A párttagokat a termelés, főleg pedig az állattenyésztés fontosabb állásaiba osztották be. Helyesen, munkabrigádok és csoportok szerint szervezték meg a munkát ezenkívül egyéni kötelezettségeket is róttak minden tagra.

A földművelésben és az állattenyésztésben egyaránt megállapították minden munka normáját. Az állattenyésztésben is normák szerint történik a munka díjazása.

Egyes szövetkezetekben a normák teljesítésére és túlszámolására irányuló küzdelmet nem kíséri egyidejűleg harc a munka jobb minőségéért, a munka minőségének feljavításáért, azonban a „*Črveni proleter*” szövetkezetben ezzel a küzdelemmel párhuzamosan harcolnak a földművelés és általában a munka jobb minőségéért.

Amikor a dolgozókat brigádokba csoportosították, gondoskodtak arról, hogy a gyenge testalkatú munkásokat könnyebb munkára osszák be, amihez a közgyűlés is hozzájárult. A szövetkezetnek a közgyűlés által elfogadott és minden tagra kötelező szabályzata van, úgy hogy a munkafegyelem kitűnő.

Miután így megszervezték a munkát, a szövetkezet 1948-ban minden termelési ágban felülmúlta tervét, jóllehet elkészítésekor egyes szövetkezeti tagok nagy tartózkodással fogadták, nem hitték abban, hogy megvalósíthatják. A sikerre döntő befolyást gyakorolt a pártszervezet helyes politikai munkája.

Hasonló példával szolgál a sztanisicsi „Tito” szövetkezet. Itt is helyesen szervezték meg a munkát. Minden munkabrigádot hat csoportra osztottak. Ezeknek meghatározott kiterjedésű területet adtak és megadták hozzá a termelési tervet. Kidolgozták a brigádok közötti verseny tervét is. Minden csoport megfelelő kiterjedésű területet és feladatot kapott. A csoportok egymással versenyeznek, a tagok pontosan tudják, kinek-kinek mi a munkája. — A pártszervezetnek 1948-ban nehézségei voltak a munka megszervezése terén. Ezek közül főleg a következőket kell kiemelni: Sztanisicson még két termelő parasztszövetkezet volt, amelyeknek nem sikerült teljes mértékben megszervezniök a munkát. Ennek a két szövetkezetnek a tagjai a „Tito” szövetkezet tagjait „indiv. dualistáknak” nevezték, mert a „Tito” szövetkezet minden tagja meghatározott területű megművelendő földet kapott. Sőt így nevezték el őket a helyi pártvezetőség egyes tagjai is, azt híresztelve, hogy a szövetkezetben „diktatórikus rendszer” uralkodik, főleg az elnöknek vannak ilyen hajlamai. Így tartott ez mindaddig, amíg meg nem győződtek arról, hogy a „Tito” szövetkezet vetései 15—25 százalékkal jobb termést hoztak, mint a két másik szövetkezet földje, amíg tudomást nem szereztek arról, hogy a „Tito” szövetkezetben nagyobb volt a munkanap értéke, noha a föld minősége és az egyéb feltételek nagyjából egyenlők voltak mind a három szövetkezetben. A párt tagjai például igyekeztek kiűzni őket; mind a százhuszan csak a szövetkezet ügyeivel foglalkoznak.

A „*Črveni proleter*” és a „Tito” szövetkezet pozitív tapasztalatai igen tanulságosak, azon pártszervezetek helyes munkájának példái, amelyek megértették, hogy a termelési terv egymagában nem elegendő

— legyen akármilyen jó is — a pártszervezet állandó szervezési és politikai tevékenységére van szükség a terv végrehajtása folyamán.

A termelési terv megvalósításával kapcsolatos pártfeladatok megoldásának eredménye magyarázza meg, miért különböző a munkanapok értéke a szövetkezetekben. A verbászi „Száva Kovácsévics” termelőszövetkezettel ellentétben — amelyet már említettünk a rossz munkaszervezéssel kapcsolatban és amelyben a munkanap értéke alacsony volt, kitérünk a becsei „Micsurin” szövetkezetre. Ez a szövetkezet 3.75 kg búzát, 3 kg kukoricát, 0.40 kg burgonyát, 0.01 liter étolajat, 1 kg szalmát, 2 kg kukoricaszárát, 83.72 dinár készpénzt, 80 dinár értékű bont, bónok nélkül 150 dinárt juttatott tagjainak. A búza átlagtermése 14, a kukoricáé 18, az árpáé 20 mázsa volt holdanként. Nagy gondot fordítottak az állattenyésztésre, egy-egy tehenük átlag 1800 liter tejet ad évenként. Földjük egy tizedrészét megrágyázták. Az összjövedelem 30 százalékát az alapok céljaira tartalékozták. A szövetkezet főzéléktermeléssel, baromfitenyésztéssel és méhészettel foglalkozik; ez is befolyásolta a munkanap értékét. A szövetkezet helyesen osztott szét olyan termékeket, amelyeket egyes szövetkezetekben észszerűtlenül osztogattak a szövetkezeti tagoknak, nem számolva a közös szövetkezeti vagyonnal és az állam iránti kötelezettségekkel. A „Micsurin” szövetkezet például csak egy kg szalmát és két kg kukoricaszárát adott a tagoknak, de a répaszeletet és az olajpogácsát úgy osztotta ki, hogy tekintettel volt a szövetkezeti állatállomány és a szövetkezeti tagok majorságbeli állatállományának szükségleteire is.

Ezek szerint a pártszervezeteknek, a terv végrehajtásáért és az állam iránti kötelezettségek teljesítéséért harcolva, gondoskodva a szövetkezeti tagok életszükségleteiről, állandó figyelmet kell fordítaniuk a termelés sokoldalúságára, a munka helyes megszervezésére, a szükséges termelés-technikai intézkedések alkalmazására és a szakszerű munkára, élénk propagandát fejtve ki a szövetkezeti tagok körében a fenti feladatok megvalósítása céljából.

A pártszervezet és a kapitális építkezés a termelőszövetkezetekben

Erről a kérdésről a pártszervezet feladatainak szemszögéből szövelünk. Kardely elvtárs a JKP Központi Vezetőségének második plénumán azt mondta, hogy az eddigi kapitális építkezés korántsem fedezi a szövetkezetek szükségleteit. Ez év eleje óta, amióta a paraszok tömegesen léptek a termelő parasztszövetkezetekbe, a kapitális építkezés problémája még jobban kiéleződött. Ezzel kapcsolatosan hibás lenne csak az államra, csak a tervszerű elosztásból eredő hitelre és anyagra támaszkodni. Pártunk és államunk vezetősége az utóbbi néhány esztendő folyamán gyakran arra oktatótt bennünket, hogy tervszerűen kutassuk fel és használjuk ki az összes helyi forrásokat. Az 1948-ban szerzett gyakorlat igazolta ennek az utasításnak a helyességét, mindent eddig rejtett, gazdag tartalékokat tártak fel. A pártszervezetek és a szövetkezeti vezetőségek tavaly általában helyesen használták ki ezeket a tartalékokat. Erről a szövetkezeti otthonok építése tanuskodik legvilágosabban.

Amikor megkezdődött a szövetkezeti otthonok építésének mozgalma, a pártszervezetek helyesen irányították a szövetkezeti vezetőségeket és tagokat, hogy az építkezéseket mindenekelőtt helyi anyagi-, pénzügyi- és munkaerőforrások teljes kihasználásával végezzék el. Ime néhány adat az e téren elért eredményekről:

A tervezett 225 vajdasági szövetkezeti otthonból 1948 végéig 173 otthon került tető alá. Ezek közül többet használhatóvá tettek. Az összes otthonok értéke — ha már teljesen készen lesznek — eléri a 930 millió dinárt. A helyi forrásokból felhasznált anyag stb. értéke már most 370 millió dinárt azaz a teljes érték 48 százaléka. Az építkezéshez 120 millió dinár beruházási hitelt vettek igénybe, ami az otthonok összértékének 13 százaléka. Ha a hitel az összérték egy harmadáig is emelkedik, az építkezést helyi eszközök felhasználásával teljesen befejezhetjük. Ezt a lehetőséget számos példa igazolja. Apatinban a pártszervezet helyes munkája és a szövetkezeti tagok gondoskodása folytán 8 millió dinár értékű szövetkezeti otthon épült fel. A helyi forrásokból 735.000 téglát, 601 köbméter homokot, 234 köbméter kavicsot, 221 köbméter épületfát, 70.000 tefőcserepet és 10 vagon meszet szereztek be, a munkások pedig — a szakmunkásokon kívül — önkéntesen dolgoztak. 500.000 dinár önkéntes adományt gyűjtöttek össze és mindössze félmillió dinár beruházási hitelt vettek igénybe, vagyis az összérték 6 százalékát. A verbászi szövetkezeti otthon építésénél mindössze az otthon értékének 10 százalékát veszik fel beruházási hitelként. Gornyibregben a teljesen elkészült szövetkezeti otthon két millió dinárba kerül és csaknem teljes egészében helyi eszközök felhasználásával épült fel.

Ezek a példák önmagukért szólnak és világosan megmutatják, mi mindent érthetünk a helyi források kihasználásával. Ezzel a munkával csak Vajdaságban 600 millió dinárt takaríthatunk meg az államnak. — Ezek a tapasztalatok rendkívül értékesek a termelőszövetkezetek kapitális építkezése szempontjából.

A termelőszövetkezetekben nagy szükség van gazdasági udvarokra. A szövetkezetek tömegesedtek, állatállományuk és leltáruk növekedett. A gazdasági udvarok berendezésénél is nagyon eredményesen hasznosíthatjuk a helyi eszközöket. Sztarapazován a „Janko Csmelik” szövetkezet — a Párt tagjainak helyes tájékozódása és a szövetkezeti vezetőség lelkiismeretes munkaszervezése folytán annak eredményeképpen, hogy a párttagok megfelelőleg mozgósították a szövetkezeti tagokat — 1948-ban 40 ló számára istállót épített fel, házikót az ügyeletések és az örök számára lószerszámszinnel, kocsiszint 24 kocsinak, ólat 300 hízó részére, 5 vagon kukorica tárolására alkalmas górért, ólat 24 anyakocának, 30.000 liter befogadóképességű borospincét, fölötté raktárt, amelyben 10 vagon szemestakarmány tárolható, most pedig istálló épül, amelyben 50 szarvasmarhát helyeznek el. Mindezen épületek felépítésére egyetlen egy dinár állami pénzt sem fordítottak. A félmillió dináros kölcsönt, amelyet a szövetkezet felvett, más célokra használták fel és már teljes egészében visszafizették. Az eddig elkészült épületek értéke 3,500.000 dinár.

A bácskigracsaci „Bogdán Dukics” szövetkezet tagjai beruházási hitel igénybevétele nélkül a következő épületeket emelték: 100 ló számúra istállót, 38 vagón befogadóképességű kukoricagörét, egy kocsi-szint, 150 disznót befogadó ólat, 2500 aprójszágnak baromfiólat, 60 szarvasmarhát befogadó istállót, három műhelyt és két kutat fúrtak. Az elvégzett munkák értéke — a műhelyeket nem számítva — 3,740.000 dinár.

A szövetkezetek mindezt a használhatatlan szállások anyagából, a szövetkezetek által létesített mezei téglágyétekben készített téglából és az építkezéshez értő szövetkezeti tagok munkájával valósította meg. Mendezt pedig csak úgy válhatták valóra, hogy a pártszervezetek a felhasználható helyi anyag pontos összeírása alapján, feladatok fontosságának és megvalósíthatóságának megmagyarázásával és azáltal, hogy a Párt tagjai kitartóan törekedtek ezeknek a feladatoknak a végrehajtására, eredményes és jó munkát végeztek.

A tapasztalatok megvilágították az építő-brigádok szervezésének előnyeit a termelő parasztszövetkezetekben; fel kell használni ezeket a tapasztalatokat, különösen az időn, amikor a kapitalis építkezésre nagy feladatok hárúlnak.

A pártszervezetek a kapitalis építkezési terv végrehajtásáért vívott harcának — mint látható — valóban állandó küzdelemnek kell lennie, szakadatlan harcot kell folytatni a helyi eszközök felkutatásáért, a munkaerő önkéntes mozgosításáért, a pénzügyi eszközök összegyűjtéséért és a felépítendő épületek — mindenek előtt azon épületek megfelelő kiválasztásáért, amelyekre a szövetkezeteknek most a legnagyobb szükségük van; küzdeni kell, a munka olyan megszervezéséért, amely csökkenti az építkezés költségeit.

A szövetkezeti alapokról

A szövetkezeti alapok fejlesztésének kérdése valójában a szövetkezet jövőendő egészséges fejlesztésének problémája minden tekintetben, a szövetkezeti tagok életszínvonalának állandó emeléséért folytatott harc kérdése.

Különösen a szövetkezet törzsalapjának állandó tervszerű növelése fontos. A szövetkezeti tagok jövedelme szoros kapcsolatban áll a törzsalap erősödésével, azaz a termelés állandó fokozásával. Ezért a törzsalaphoz csatolják a szövetkezet jövedelmének azt a részét, amelyet termelőeszközök beszerzésére kell fordítani. Ilyen módon növekednek a termelés lehetőségei és sokoldalúsága, ez pedig azt jelenti, hogy nagyobbak lesznek a szövetkezeti tagok foglalkoztatásának lehetőségei is, több és nagyobb értékű lesz a munkanap és a piaci felesleg is állandóan növekszik.

A takarmány-, a vetőmag-, a közművelődési, a szociális- és a tartalékalap is a termelés fokozását, a törzsalap egyes részeinek fenntartását, a kulturális fejlődést, a szakmai kiképzést vagy a munkaképtelen szövetkezeti tagok (rokkantak, aggok) védelmét segítik elő. A szociális alapnak nyugdíjalappá kell növekednie, hogy a szövetkezeti tagok biztosítva legyenek arra az időre, amikor (öregség stb. következtében)

nem dolgozhatnak elég munkanapot vagy teljesen keresetképtelenné válhatnak.

Az elmúlt évben a pártszervezetek különféle magatartást tanúsítottak az alapok tervezése iránt. Egyes pártszervezeteknek sikerült felvilágosítaniuk a szövetkezeti tagokat az alapok fejlesztésének előnyeiről és ennek eredményeképp a szövetkezeti vezetőségek helyesen tervezik az alapokat, mások pedig, abban a törekvésben, hogy a szövetkezeti tagok között minél nagyobb jövedelmet oszthassanak fel, hogy a munkanap értékét minél magasabbra emeljék — elhanyagolták az alapok kérdését. Egyidejűleg termelési tervükben sehol sem határolták el rendelkezésüknek megfelelően az alapokat, hanem egy általános törzslapot létesítettek, miközben azoknak a szövetkezeti tagoknak, akik igazolt okokból nem teljesíthettek elegendő munkanapot, ezeket a közgyűlés jóváhagyásával javukra írták.

A szövetkezetek többsége 1948 végén megkezdte az alapok létesítését, de nem folyt célszerű munka ezen a téren.

Egyes szövetkezetek, amelyek nem fejlesztették kellő mértékben a termelést, a szövetkezeti alapszabályokban meghatározott minimumot irányozták elő az alapokra vagy még a minimumot sem és egyáltalán nem létesítettek alapot.

Klyájicsevon a „Milos Klyájics” termelőszövetkezet jövedelmének mindössze 8.16 százalékát irányozta elő alapok létesítésére, ebből a törzslap részére — semmit. Bácskádobropolyén a „Pobeda” szövetkezet 10.56 százalékot fordított az alapok létesítésére (a törzslaphoz szintén semmit), bár ebben a szövetkezetben a munkanap értéke 230 dinár körül volt.

Általános jelenség, hogy azok a szövetkezetek, amelyek nem fejlesztették kitaróan a termelést, alig vagy egyáltalán nem fordítanak gondot az alapokra. Ez onnan ered, hogy a Párt tagjai és a többi szövetkezeti tag a teljes jövedelem elosztásával állítják magukat, hogy a munkanap értékét növeljék. Szem elől tévesztik azt, hogy csak a törzslap és a többi alap állandó és évenkénti, tervszerű növelése — azaz mindenekelőtt a termelés kiterjesztése gyorsíthatja a szövetkezeti tagok életszínvonalának növekedésének ütemét, erősítheti a szövetkezetet és kelthet iránta bizalmat mint haladó szocialista gazdaság iránt.

Az irigi „Novo Doba” szövetkezet kommunisztái helyesen értelmezik az alapok fontosságát és mértékeit és ezt megmagyarázták minden szövetkezeti tagnak. Itt a tiszta jövedelem 20.22 százalékát csatolták az alapokhoz, ebből több mint a felét a törzslaphoz. Odzsácin a „Kocsa Popovics” szövetkezetben az összjövedelem 22 százalékát irányozták elő az alapok számára. Ezek a szövetkezetek gyarapodnak, mert kommunista tagjaik és a pártönkízüli szövetkezeti tagok is megértették, hogy a szövetkezet gyarapodásának kulcsa a termelés tervszerű fejlesztése.

Más törekvés is van — igaz ugyan, hogy eddig csak egészen kevés számú szövetkezetben — amely az alapok túlzott, szükségtelen nagyságában fejeződik ki. A túl magas alapok létesítése valójában az állam megkárosítását jelenti és azt, hogy nem fordítanak gondot arra, hogy a szövetkezetet alkalmassá tegyék minél nagyobb mennyiségű

piaci felesleg termelésére. A túl magas alapok a szövetkezetekben a szövetkezet piaci feleslegeinek rovására fejlődnek. A Párt tagjainak, valamint a főbbi szövetkezeti tagnak tudatában kell lennie annak, hogy a termelőszövetkezetek egyik főfeladata, hogy minél nagyobb mértékben nyújtsanak az államnak, hogy ezáltal biztosítsák és javítsák hazánk dolgozó lakosságának élelmézését. A termelőszövetkezetekbeni kommunistáknak tudatában kell lenniük annak is, hogy a túl nagy alapok az ellenséges elemek kártékony munkájának következményei is lehetnek és az a céljuk, hogy kárt okozzanak az államnak — mint ahogy a túlságosan szegényes alapoknak és a munkanapok túl magas értékének is lehet hasonló háttéré.

A túl nagy alapok tervezése az elmondottakon kívül hatással van a szövetkezeti tagok életszínvonalára is. A pártszervezeteknek és a szövetkezeti vezetőségeknek tehát szem előtt kell tartaniok, hogy az alapokat fokozatosan, az állam és a szövetkezeti tagok életszükségleteinek károsodása nélkül kell létrehozni, de mindig és az adott helyzeteknek megfelelően kell elkészíteni az alapok tervét — mert a termelési költségvetések kidolgozásakor az egyik főfeladat az alapok helyes tervezése.

— o —

Ebben a cikkben — mint már az elején mondtuk — csak három kérdésre szorítkoztunk. Magától értetődő, hogy a termelő parasztszövetkezetben folyó pártmunkának más, igen fontos politikai, kulturális és egyéb kérdései és feladatai is vannak.

Elsősorban a járási pártvezetőségeknek és falu-bizottságaiknak kell a pártszervezetekkel megismertetniük azokat a gazdag tapasztalatokat, amelyeket a szocializmus építésében a falun, Pártunknak a falusi termelőszövetkezetben eddig végzett munkájában mostanáig szereztünk, a jó és a rossz példák alapján kell oktatni a párttagokat arra, hogyan kell irányítani, hogyan kell helyesen értelmezni a pártszervezet szerepét a termelőszövetkezet egész életének fejlesztésében és megszerzésében.